

**Nederlandse
Vereniging voor
Rechtspraak**

De Minister voor Rechtsbescherming
Drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum
4 februari 2019

Uw kenmerk
2386095

Contactpersoon
J.M.A. Timmer

Onderwerp
Advies over het conceptwetsvoorstel tot wijziging van met name het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en het Burgerlijk Wetboek (tegengaan huwelijkse gevangenschap)

Geachte heer Dekker,

Bij brief van 12 oktober 2018 heeft u de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR) om advies gevraagd over het conceptwetsvoorstel tot wijziging van met name het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en het Burgerlijk Wetboek (tegengaan huwelijkse gevangenschap).

Dit advies is voorbereid door leden van de vereniging en vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie (WeCo) van de NVvR.

Strekking concept-wetsvoorstel

Het conceptwetsvoorstel heeft, blijkens de memorie van toelichting, tot doel in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (hierna: Rv) te verankeren dat de rechter bij de echtscheiding, scheiding van tafel en bed of ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed als nevenvoorziening, de voorziening treft om aan een echtgenoot een bevel te geven om zijn medewerking te verlenen aan het teniet doen gaan van een naast het huwelijk tot stand gekomen religieuze verbintenis tussen de echtgenoten. Daarnaast heeft het conceptwetsvoorstel blijkens de memorie van toelichting tot doel de praktijk voor zittingen in het kader van gesloten jeugdhulp op locatie en de praktijk van het doen van mondelinge uitspraak in spoedeisende gevallen te verankeren. Ten slotte wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om een aantal technische wijzigingen door te voeren in Rv, Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW), en enige andere wetten.

Advies

Het concept-wetsvoorstel geeft de WeCo aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen

- Terzake van het tegengaan van huwelijkse gevangenschap

Een bevel tot medewerking aan het teniet doen gaan van een naast het huwelijk tot stand gekomen religieuze verbintenis tussen de echtgenoten, mits de medewerking van de echtgenoot in redelijkheid kan worden verwacht, raakt aan diverse complexe aspecten.

Het gaat hier om de godsdienstvrijheid van de één versus het recht op een privéleven, het stichten van een gezin, etc. van de ander, die vast zit in een religieuze verbintenis. Daarmee betreft het de horizontale werking van grondrechten en botsing van grondrechten. Naar de mening van de WeCo ware het wenselijk daar ook uitgebreid aandacht aan te besteden in de memorie van toelichting, nu de beoogde regeling ook degenen betreft die puur om geloofsredenen – zowel christelijke als niet-christelijke – vasthouden aan behoud van de ooit aangegane religieuze verbintenis. Nu de beoogde regeling ook (of wellicht juist) kan worden ingeroepen tegen degenen die in het geheel geen echtscheiding wensen, ook niet van het burgerlijk huwelijk, ware het wenselijk de memorie van toelichting op pagina 1 te verduidelijken op het punt waar wordt gesteld (dat) van “partijen die ook een religieuze verbintenis zijn aangegaan iets extra’s verwacht kan worden als zij besluiten hun burgerlijk huwelijk te doen ontbinden”.

Het komt de WeCo gewenst voor dat in de memorie van toelichting inzicht wordt gegeven in de omvang van de te regelen problematiek, in het bijzonder op het punt hoe vaak thans de rechter vanwege ‘vertraging’ het gedane verzoek niet in de echtscheidingsprocedure meeneemt. Door cijfermatige onderbouwing ware dit te verduidelijken.

Het bevel tot medewerking aan de andere echtgenoot (met dwangsom of lijfswang) is een directe beperking van zijn of haar godsdienstvrijheid om de religieuze verbintenis in stand te willen houden, vanwege regels die bij zijn of haar geloof horen. De beperking lijkt de WeCo alleen gerechtvaardigd wanneer die uitoefening onrechtmatig tegenover de andere echtgenoot. Nu het juist gaat om de vraag of een weigering tot medewerking aan de echtscheidingsprocedure in de gegeven omstandigheden onrechtmatig is, is de WeCo van mening dat met de in voorgesteld artikel 827, eerste lid, onder e, Rv opgenomen zinsnede “mits de medewerking van de echtgenoot in redelijkheid kan worden verwacht” geen adequaat criterium wordt geformuleerd. Ten minste zou in de memorie van toelichting uitgelegd moeten worden hoe dit ‘redelijkheidscriterium’ zich verdraagt met het maken van inbreuk op een grondrecht.

Overigens wijst de WeCo erop dat het verbinden van een dwangsom aan het onrechtmatig niet meewerken aan een echtscheidingsprocedure het afdwingen van het meewerken aan die echtscheiding kracht kan bijzetten.

De overige wijzigingsvoorstellen in Artikel II inzake het tegengaan van huwelijkse gevangenschap lijken de WeCo praktisch en zinvol en geven verder geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

- Terzake van het voorstel tot aanpassing van artikel 30p Rv

Het vijfde lid van het voorgestelde artikel 30p Rv luidt als volgt:

“Indien vanwege een spoedeisend belang de schriftelijke uitspraak niet kan worden afgewacht, kan de rechter in afwijking van het eerste lid, ongeacht of alle partijen op de mondelinge behandeling zijn verschenen, tijdens of na de mondelinge behandeling ter zitting mondeling uitspraak doen. De mondelinge uitspraak omvat, in afwijking van het tweede lid, de beslissing en de belangrijkste gronden van de beslissing. Het derde en vierde lid zijn niet van toepassing op deze mondelinge uitspraak.”

Aldus wordt voorgesteld in de wet twee varianten van een mondelinge uitspraak te regelen: voor spoedeisende gevallen en voor gevallen waarin alle partijen zijn verschenen. In de memorie van toelichting ware te verduidelijken dat de rechter in een geval waarin vanwege een spoedeisend belang de schriftelijke uitspraak niet kan worden afgewacht, en waarin alle partijen zijn verschenen, de keuze heeft tussen de mogelijkheid van het eerste en tweede lid enerzijds en het vijfde lid anderzijds, en dat de rechter zijn keuze zal laten afhangen van de complexiteit van de zaak en van de mogelijkheid om alle gronden van de beslissing mondeling te geven.

De Wetenschappelijke Commissie van de NVvR,

1/0

C.E. du Perron
voorzitter

